

OM POLITISK KONST OCH OVILJAN ATT BLI DEFINIERAD.

ETT SAMTAL MELLAN

FIA-STINA SANDLUND,

KAJSA DAHLBERG OCH

LISA JONASSON.

När Paletten ville att jag skulle göra ett bidrag till Vad är konst?-numret så slog det mig hur svårt jag har haft att på sista tiden rubricera det jag gör som politisk konst eller säga att jag är en politisk konstnär. Jag har ofta hamnat i diskussioner med andra konstnärer som verkar dela samma tvekan. Därför bjöd jag in några av de konstnärer som jag gissade hade liknande erfarenheter till ett samtal där vi kunde dela med oss av våra respektive tankar kring begreppet politisk konst. Jag ville veta lite mer om hur de tänker och hur jag själv tänker. Målet med samtalet har inte varit att ringa in vad politisk konst är, utan snarare att redovisa ett resonemang mellan några konstnärer, i vars konstnärskap de här frågorna är aktuella just nu.
-Fia-Stina Sandlund

Paletten gav Fia-Stina Sandlund följande frågor kring politisk konst:

1. Vad är bra konst? Vad är bra "politisk konst"?
2. Måste politisk konst vara effektiv?
3. Kan politisk konst handla om ett politiskt ämne men vara genomförd precis som annan konst? Hur organiserar man sig så att man gör det man säger?
4. Tate Modern plockar ner ett verk som kritiserats. Samtidigt som de går ut med det annonserar de ett "självkritiskt" seminarium om frågan. I en struktur som äter upp kritik och förvandlar den till en egen fördel - vilka strategier för motstånd har en konstnär?
5. Är en kritisk konstnär en politisk konstnär?
6. Ge ett konkret förslag som förbättrar konstens villkor
7. Vad har du för ansvar som konstnär?

Lisa Jonasson

Den första frågan lyder - Vad är bra konst? - Vad är bra "politisk" konst?

Fia-Stina Sandlund

Jag har lite problem med frågeställningen. Jag är överhuvudtaget inte så intresserad av att dela upp saker i bra och dåligt.

Lisa Jonasson

Är det att du inte vill göra det själv eller tror du inte att det finns bra respektive dålig konst?

Fia-Stina Sandlund

Kvalitet är en överenskommelse som förändras hela tiden. Så det är en sak vad jag tycker är bra konst och en sak vad överenskommelsen är. Sen finns det så klart olika överenskommelser som definierar vad som är bra och dåligt.

Lisa Jonasson

Men jag tycker frågan är konstig; att dela upp bra konst och bra "politisk" konst. Som att politisk konst skulle kunna vara bra på ett annat sätt, eller att man skulle vara mer tolerant för att det är politisk konst. Om det nu ens finns ett sådant begrepp.

Fia-Stina Sandlund

Att så kallad politisk konst har ett annat uppdrag än vad konst i övrigt har.

Kajsa Dahlberg

Jag utgår ifrån att det jag tycker är bra konst är det jag är intresserad av att diskutera. Jag skulle inte vara riktigt så intresserad av att diskutera dålig konst.

Lisa Jonasson

Men självklart kan man tycka illa om konst. Jag kan verkligen göra det, jag blir ledsen av konst som jag tycker är dålig. När jag inte känner någon närhet till ett verk, som att det inte har någonting att göra med det jag gör eller det jag tänker på, då har jag svårt att tycka om det. Men det har ingenting med om det är bra eller dåligt att göra utifrån någon sorts objektiv...

Fia-Stina Sandlund

Så egentligen kanske frågan är: vad tycker du är bra konst? Vad tycker du är bra "politisk" konst?

Lisa Jonasson

Men det blir ännu svårare med nästa fråga: Måste politisk konst vara effektiv? Får då slänga man in ännu ett godtyckligt begrepp: effektivitet. Det är också någonting som pekar på någon sorts nytta. Eller på att man håller på med propaganda.

Kajsa Dahlberg

Ja, verkligen. Vad de menar är kanske huruvida konsten, det man säger, har någon reell påverkan?

Fia-Stina Sandlund

Vad är effektivt? Är det en politisk effekt man menar? Hur och var ska den kunna mätas? Vad menar man när man ställer en fråga på det sättet? Har man gjort en uppdelning mellan konsten och samhället? Bör så kallad politisk konst ha en effekt i samhället? Jag vet inte, men jag läser in sådana tankar i den formuleringen. Att det som skiljer politisk konst från konst är att den ska vara mer än konst på något sätt. Att effektiv konst är detsamma som samhällsnyttig konst.

Lisa Jonasson

Nu definierar inte jag min konst som politisk. Men jag tror att jag gjort det någon gång. Då hade det med den där känslan att göra – att konstvärlden var en begränsad arena och att det var väldigt svårt att därifrån känna sig delaktig i ett större perspektiv, känna att man har någon giltighet utanför konstvärlden. Jag vände mig emot att man behandlar konstvärlden som något avskilt, en egen verklighet. Den där känslan gjorde att jag – för att det jag gjorde skulle kännas verkligt – definierade det som politiskt. Nu känns det onödigt och svårt att definiera min, eller för den delen, andras konst som politisk. Men motviljan för konstvärldsbegreppet har jag kvar.

Kajsa Dahlberg

Nej, för det kan ju vara konst som inte alls skulle definieras som politisk konst som har en effekt; eller potentiellt har lika stor effekt i verkligheten.

Fia-Stina Sandlund

Det handlar också om vem som tar del av ens konstverk och var konsten visas. Ofta är det så att ett verk ses av folk som jag som konstnär känner och då skulle man kanske kunna säga att den konsten har effekt i den så kallade konstvärlden. Sedan kan ju ett konstverk diskuteras av många fler och då ha en annan eller kanske större effekt; en effekt jämförbar med den som en utomparlamentarisk aktion, en motion eller en journalists reportage kan ha t ex. Samtidigt så... Är det ena bättre eller sämre? Verk som upplevs av en mindre publik kan ju alltid ge ringar på vattnet... Eller är det intressant att tänka så här? Är det intressant att tänka sammanhang?

Lisa Jonasson

Ibland kan det kännas som ett nederlag att konstpubliken är så begränsad. Och att de ställen där man visar konst inte når så många. Om man börjar ta in det i beräkningen i sitt konstnärskap och i det man gör – att "jag har den här och den här publiken" – då blir det dystert för mig. Då skulle jag kasta in handduken faktiskt.

Fia-Stina Sandlund

Ja, det är väldigt deprimerande. Jag har varit väldigt intresserad

av att nå ut utanför den sfären. Det blir så jobbigt varje gång man pratar om det, för då pekar man ju ut den också, så egentligen vill jag inte prata om den. Fast samtidigt så är det så att det finns en grupp som är särskilt involverade, ofta är det samma personer som gör konst som kommer och ser den. Jag har varit intresserad av att nå andra men jag har nog gett upp den delen lite. Jag orkar inte hålla på att tänka så mycket publik.

Kajsa Dahlberg

Jag sa förvisso förut att jag inte är så intresserad av att prata om dålig konst, men om jag ska definiera vad dålig konst är så har jag faktiskt tänkt ibland när jag går på gallerier, eller på utställningar, att jag blir så hopplöst medveten om att det här med konst är en konstruktion. Att innanför de här väggarna så är det här lyckad konst; att vad det pekar på är egentligen bara en överenskommelse mellan oss som gillar konst. Konceptuell konst, när den kom, handlade ju i många fall om att ifrågasätta strukturer, överenskommelsen om vad konst är, men mycket av den konceptuella konsten idag bara bekräftar någon sorts konststruktur.

Fia-Stina Sandlund

Men det har att göra med den både älskade och hatade exklusiviteten. Det kan jag också reta mig på. Ibland så görs konst på ett sätt som är jävligt drivet åt ett visst håll, där det finns vissa personer som kommer att se hur smart och initierat det är. Man gör det till något exklusivt genom att exkludera, medvetet eller omedvetet. Man ser till att det krävs vissa förkunskaper för att förstå alla nivåer i verket. Jag kan hålla med om att det finns en sådan trend nu, som i ditt exempel med konceptkonst. Om man ser pratet om samhällsnytta, som en period, som nu delvis är över, så fanns det under den tidsperioden, en önskan om att konst skulle vara samhällsnyttigt i bemärkelsen att den skulle nå ut. Nu är det snarare så att man vässar koderna för att uppnå exklusivitet.

Kajsa Dahlberg

Återigen känslan av att det är en konstruktion, eller en överenskommelse. Det kan också vara fördömande, att man inte litar på att människor kan se konst och att konst faktiskt kan ha en inverkan. Utan att man nöjer sig med att befinna sig inom någonting.

Lisa Jonasson

Risken är att det blir en sekvens av olika former. Att man förhåller sig på olika sätt till konstvärlden som plats eller som du kallar det: en överenskommelse. Jag tror på ett sätt att det bästa är att bara punktera det där, det är bara bluff. Jag försöker bortse från det så mycket som möjligt eftersom det blir så oerhört komplicerat om man ska förhålla sig till alla de koderna. Men självklart blir man påverkad. Ibland känns det jobbigt att göra saker som man vet ser löjligt ut ur den synvinkel som är rådande i konstvärlden, men som man själv tycker ser bra ut. Att göra bort sig i konstvärlden är verkligen ingen fara tycker jag. För konstvärlden är inte en egen värld. Självklart så talar vi om den som något och den finns i begreppsvärlden, men jag tror att man måste ta så lite hänsyn till den som möjligt i det man gör.

Fia-Stina Sandlund

Om den fria konsten kan vara precis vad som helst; en text, en dokumentär, en långfilm och att estetiken ständigt förändras och förvandlas och man hela tiden plockar från olika saker så måste

det finnas något annat som inte har med estetik att göra överhuvudtaget som är konst. Och då undrar jag – vad är det? Och är det vad de här första frågorna insinuerar, någon slags nyttofunktion?

Kajsa Dahlberg

Som till exempel att ifrågasätta?

Lisa Jonasson

Jag tror att konstfältet i framtiden kommer lösas upp och att det kommer att utkristalliseras olika typer av tankebanor som sätts samman med liknande tankebanor som finns utanför konstens fält. Då gäller det att hitta bra sätt att förklara sina egna, eller hitta liknande, tankebanor på. Fast i och för sig tycker jag att det är det man gör som konstnär; att man hela tiden letar kompisar, inte bara andra konstnärer utan det kan vara författare eller folk som är döda eller teoretiker.

Kajsa Dahlberg

Ge ett konkret förslag som förbättrar konstens villkor. Mer pengar!

Fia-Stina Sandlund

Det är svårt det där med pengar. Var de ska komma ifrån...

Lisa Jonasson

Konstnärer som kommer från andra länder tycker alltid att vi har silversked i mun. Det ligger säkert mycket i det. Samtidigt har man som konstnär en väldigt konstig position i samhället. Företag som bara nolltaxerar och moms hit och dit. Det känns ibland som en bluffverksamhet. Och så känner man sig helt runtskuffad ekonomiskt, att man ska sträcka ut handen åt olika håll. Men om konstnärer skulle vara rikare tror jag inte nödvändigtvis skulle förbättra konstens villkor. Faktiskt. Jag skulle nog tycka att det var viktigare att fler människor blev intresserade av konst. Och hur man åstadkommer det är ganska svårt.

Fia-Stina Sandlund

Jag tycker man skulle införa kultur – nu tycker jag inte att konsumtion är ett trevligt ord – men kulturkonsumtion, kultur, som ett ämne i skolan. Precis som det finns en kulturdeltidning så kan man ha kultur som ett ämne i skolan. Lektioner när man pratar om kultur. Det är klart att skolelever går på konstmuseum men man skulle kunna fördjupa sig mycket mer. Det är jävligt tråkigt att det till och med finns skräck för konst, skräck för att känna sig löjlig om man går på ett galleri eller ett museum.

Lisa Jonasson

Det önskar man verkligen bort. Det mesta av det som är socialt; koder och vad som är kutym och inte i konstvärlden, tycker jag bara är jobbigt.

Fia-Stina Sandlund

Jag tror att det är något som folk som arbetar med konst hela tiden befäster. Genom att göra saker som utestänger, genom att skapa exklusivitet och på så sätt positionera sig inom gruppen.

Lisa Jonasson

Det är för mycket jökla VIP-grej. Samtidigt så är det så att folk som är lite kulturintresserade tycker att det är trevligt att gå på vernissage och ta ett glas vin, få en specialinbjudan och så...det finns något med att det går till på ett speciellt sätt som lockar folk som bara är lite intresserade av konst.

Fia-Stina Sandlund

Men är det kanske exklusiviteten som lockar då eller? Så är det ju med trender och mode och allting. Att man ska gå över någon

gräns och erövra en kunskap som inte är mainstream utan bara ägs av några få.

Lisa Jonasson

Tröskeln är väl för stor antar jag.

Fia-Stina Sandlund

Men just nu tycker jag det är väldigt mycket så att - och det är å andra sidan faktiskt ett exempel på när jag irriterar mig på att eller snarare hur konst uppmärksammas - när exempelvis tidningar som DN på stan eller Nöjesguiden gärna namedroppar lite konstnärer, sätter namn på olika listor för att tala om att de vet vad som gäller. Lite popstjärnekultur. Det är mycket mer så nu än vad det var för tio år sedan.

Kajsa Dahlberg

Men det tycker jag också är lite märkligt. För det finns ju ganska många exempel på initiativ för att nå ut med konst, att öppna nya konsthallar i periferier, och utanför city till exempel. Men det största motståndet kommer ofta utifrån, från politiker och människor som inte är en del av konstvärlden. Jag tror kanske att det kan finnas konstnärer som försvarar någon form av exklusivitet, men ibland kan jag också tycka att det där är en projektion utifrån. Jag är inte säker på att konstvärlden alltid är så stängd som många gärna vill tro att den är.

Lisa Jonasson

Jag önskar att man ska kunna tillgodogöra sig konst på samma sätt som exempelvis filmer eller serietidningar eller TV, en viss typ av TV. Det finns en vana att tillgodogöra sig vissa kulturuttryck men det verkar finnas ett stort motstånd för konst.

Fia-Stina Sandlund

Min första fråga är hur ni definierar politisk konst och om det överhuvudtaget är ett relevant eller intressant begrepp? Och den frågan har vi egentligen varit inne på, vi har svarat på nästan varje fråga. Jag vet inte om det finns något mer att säga om det. Vi har även varit inne på fråga två och tre: om ni anser att konst är politisk.

Lisa Jonasson

Har du kallat din konst politisk? [till Kajsa] Nu vet inte jag vad du gör så det blir extra spännande.

Kajsa Dahlberg

Vad svårt! Jag skulle nog inte säga – Hej, jag heter Kajsa och håller på med politisk konst. Men jag vet faktiskt inte.

Lisa Jonasson

Uppfattar andra din konst som politisk?

Kajsa Dahlberg

Jag har gjort verk som handlar direkt om politik. Så det tror jag nog. Men jag vet inte. Jo, förresten: jag tycker att jag gör politisk konst. Men jag vill inte säga det, för återigen känner jag att det är en begränsning.

Fia-Stina Sandlund

Det är inte kul att bli en konstnärsstereotyp. "Den politiska konstnären". Det är precis så jag känner. Ett tag tyckte jag att det var viktigt att säga just – Hej, jag heter Fia Sandlund och jag är politisk konstnär. Jag är feministkonstnär. Det var nästan något performativt i att säga det. Men det slog snabbt tillbaka och blev till en nackdel. Jag blev "feministkonstnären", inom citationstecken. Och jag är inte bara feministkonstnär. Jag vill inte säga att jag är videokonstnär, jag vill inte säga att jag är performancekonstnär heller, jag vill inte säga att jag är någonting sånt. Jag är konstnär, that's it.

Kajsa Dahlberg

Varför skulle man vilja begränsa sig själv genom att låta sig definieras av någon?

Fia-Stina Sandlund

Det är mycket läskigare när någon annan definierar en. När jag började göra utställningar så skulle man ofta skriva en text om sig själv, och det är nästan som att lägga ut en date-annons på Internet – helt fruktansvärt. Men då brukade jag skriva saker som att jag höll på med politisk konst eller att jag höll på med aktivism. Jag märkte snabbt hur andra mer och mer pitchade upp det. Så nu är jag i det dilemmat att om jag gör någonting, till exempel en text för en tidning, så står det kanske efteråt en slags trailer att "Fia-Stina Sandlund sticker hål på en tung-pung. Fia-Stina Sandlund sparkar de på pungen". Det blir så väldigt, väldigt ofta. Och det är ingenting som jag har sagt. Utan det är bara så som folk vill presentera mig. För att det är där de vill att jag ska vara. Jag tycker det är så problematiskt.

Lisa Jonasson

Det är så oerhört sårande, tycker jag, att bli hård-definierad. Jag tror också att fokuset på just definitioner kring konstnärer är hämmande för hur konst utvecklas.

Fia-Stina Sandlund

För det känns viktigt som konstnär att allt som är framför en är fritt. Sen kan folk få definiera det som var bakåt, men det är väldigt lätt att bli låst för framtiden. Och det är hemskt. Det tror jag är gemensamt för de flesta konstnärer att man vill känna sig fri. Men att vissa saker återkommer av naturliga skäl, för att man är den man är, för att man har en viss erfarenhetsbank. Det kanske är därför som jag reagerar som jag gör på de första frågorna från Paletten, där man liksom förutsätter att politisk konst är något fastslaget.

Lisa Jonasson

Jag tänkte verkligen efter när du frågade mig om jag ville vara med i det här samtalet. Att bli tillfrågad om någonting som har med politisk konst att göra får mig att slå på en negativ känsla. För att jag har blivit sårad, inte av den definitionen, men i samband med den. Därför blir det att jag slår över till andra sidan, att det blir som ett spöke med politisk konst.

Fia-Stina Sandlund

Men så tänker jag också. Det var just därför jag ville ha det här samtalet.

Kajsa Dahlberg

Men det är märkligt också, att när man pratar med någon som försöker definiera en – "jaha, du håller på med här och det här." Då tycker jag man alltid – "nej, fast inte riktigt ändå, utan mer så här" och så vill man aldrig riktigt komma fram till vad det är man gör exakt...

Lisa Jonasson

Det är också motbjudande att hela tiden beskriva det man gör som "något mer" eller "något annat". Man vill vara tillmötesgående och då blir det lätt att bara sugas in i de definitioner man gjort i syfte att förklara, och sen så sitter man fast som en propp. Och får känslan av att det är för all framtid. Hur ska man någonsin våga hävda någonting om det skrivs i sten? Det blir hämmande.

Kajsa Dahlberg

Jag tror det ligger mycket i det du sa om att man vill att framtiden

ska vara odefinierad eller oviss. Man vill ju kunna göra vad man vill och inte något som förväntas.

Fia-Stina Sandlund

Nu kommer vi nästan in på fråga fyra. Ge ett exempel på när det har varit antingen problematiskt eller viktigt för dig att kalla något som du har gjort för politisk konst.

Lisa Jonasson

Den här utställningen som du också är med i, Fia-Stina, Konstfeminism. När de frågade mig, fick jag möta frågan från andra hållet eftersom jag inte definierar mig som feminist. Det kändes som en politisk utställning, att de ville att det skulle vara det. Kan jag med gott samvete låna ut mitt verk till det? Även om inte jag är feminist så har jag ändå berört frågorna och varit intresserad av konststillhörighet och då blev det på något sätt ok att vara med i ett sådant sammanhang. Man kan heller inte kontrollera vartenda sammanhang man är med i. Det måste finnas någon sorts generositet. De kommer ju inte missbruka mitt verk hoppas jag. Men när de ville ta en av mina affischer och skriva Konstfeminism under på samma papper och använda som reklam slog jag bakut. Det gick inte för mig. Som en stämpel!

Fia-Stina Sandlund

Mitt problem med den utställningen är just stereotypiseringen. Att man befäster vad feministisk konst är och att det väldigt mycket kom att handla om estetik. Det är precis som när vi pratar om vad politisk konst är. Begreppet politisk konst väcker också vissa bilder till liv i huvudet på oss, förenklingar. Det är så oerhört mycket mer än vad som visas på den utställningen som är feministisk konst eller som är inspirerat av feminism. Men man har verkligen valt ut verk som ser ut på ett visst sätt eller som sedan tidigare är stämplade som feministiska verk.

Lisa Jonasson

Det kanske också är verk som ser ut som politisk konst?

Fia-Stina Sandlund

Ja. Sedan har de dessutom kategoriserat in det i kroppskonst, könskonst, vävar, aktivism, maskulinitetsrummet. Inte nog med att de har ringat in feministisk konst och befäst vad det är: en estetik. Och på så sätt gjort det ännu svårare för folk som inte vet så mycket om konst att förstå att ett verk kan ha en feministisk innebörd eller vara inspirerat av feminism trots att det är, eller ser ut som något helt annat, att det lika gärna kan vara en svart text på vitt papper. Istället befäster man att feministisk konst är plakat, kön, aktioner, naken-performance. Det tycker jag är väldigt problematiskt med den utställningen. Vad den gör är att den totalstereotypiserar feministisk konst.

Kajsa Dahlberg

Det är väldigt märkligt att isolera ett ämne på det sättet. Det är verkligen ett sätt att avpolitisera det.

Fia-Stina Sandlund

Ja det är det. Och också luckra upp vad feminism egentligen betyder. Feminism betyder att man anser att män och kvinnor ska ha samma rättigheter och skyldigheter i samhället. Det är det som är definitionen. Institutionerna som gör utställningen har en historia där de inte varit så duktiga på att praktisera jämställdhet. Då kan man också ifrågasätta varför de ska göra en utställning med en sådan politisk innebörd? Står de för det? Eller tittar de på det utifrån? Det har de inte redovisat.

Lisa Jonasson

Det kanske inte heller finns någon kompetens hos institutionerna överhuvudtaget att ta grepp kring ämnen. Det är oansvarigt faktiskt. Men jag blir nervös, för jag har inte sett utställningen. Samtidigt är jag glad att mina verk är med och får åka till platser i Sverige där de aldrig visats förr.

Fia-Stina Sandlund

Det är väldigt många bra konstverk, och det är på så sätt också en väldigt bra utställning. Men det jag tycker är problematiskt är just förpackningen som lyfter fram estetik snarare än politiskt innehåll. Dessutom utan att curatorerna eller institutionerna bakom bekänner färg. Man har valt att göra en utställning baserat på ett politiskt och ideologiskt begrepp, vilket är jävligt känsligt. Det absolut bästa de kunde ha gjort i det fallet var att just redovisa eller åtminstone resonera kring sin egen position. Som det ser ut nu så påminner utställningen nästan om en antropologisk undersökning... Och som medverkande konstnär riskerar man att bli en del av feministkonstnärsstereotypen.

Nästa fråga. Har er konst en mening och kan ni i sådana fall beskriva den och är den politisk?

Lisa Jonasson

Självklart har allt det man gör en mening.

Fia-Stina Sandlund

Brukar ni tänka så?

Lisa Jonasson

Det var som när en konstnärskollega frågade mig varför jag trodde att just det jag hade att säga var intressant. Den frågan får inte ta över för mig, den får ta så lite plats som möjligt. Börjar man snöa in på vad som har mening och inte i det man gör så blir det inget gjort, och blir det inget gjort blir man deprimerad. Och så känner man sig meningslöst. Hur ser du själv på det?

Fia-Stina Sandlund

Jag tycker också att det är svårt. Vad menas med mening? Jag tror att det finns olika lager i, särskilt när jag tänker bakåt så kan jag se, det här som de [Paletten] var inne på med effekt och sånt. Då kan jag se att vissa saker jag har gjort har uppnått någonting eller har startat någon diskussion eller att någon har blivit glad eller påverkad eller att det har startat ett samtal med en person som har givit mig någonting att tänka på. Då kan jag tänka att konsten har en mening. Men jag tänker inte så när jag gör det, utan det är i efterhand.

Kajsa Dahlberg

Man hoppas ju inte att mening är någonting fixerat.

Lisa Jonasson

När man frågar det kanske man menar: har mitt konstverk en specifik funktion i en struktur som jag tror på? Teoretisk struktur, eller politisk eller någonting? På det sättet kan inte jag i förväg isolera vad meningen med det här verket ska vara.

Fia-Stina Sandlund

Du då?

Kajsa Dahlberg

Nej, jag tror att det är en del av hela processen att man omdefinierar mening hela tiden.

Fia-Stina Sandlund

Det tycker jag det handlar om väldigt mycket. Att hela tiden omdefiniera och ifrågasätta. För mig är det nästan det viktigaste.

Lisa Jonasson

Att tycka att det är ok det man har gjort hittills är första steget för att kunna göra någonting i fortsättningen och alla de där hindren som blir genom att lägga på titlar som politisk konstnär ställer till det. Men det finns säkert någonting nyttigt med att gå igenom det också.

Fia-Stina Sandlund

Det är viktigt att kunna få uttrycka sina åsikter utan att bli stigmatiserad. Men det är nästan som en sjukdom över lag i samhället att lagt kort ligger.

Sista frågan:

Är det något mer ni vill säga.

Lisa Jonasson

Jag känner mig helt tom.

Kajsa Dahlberg

Man säger ibland att konstvärlden blir mer och mer professionaliserad. Jag tänkte på det i förhållande till om det är ett problem i att definieras, eller inte definieras. Att skapa mening eller inte.

Fia-Stina Sandlund

Och det kanske var det som var skönt förut när man fick vara schizofren och rufsig i håret. Nu ställs det samma krav på konstnären som på politiker och andra yrkeskategorier. Men jag tycker att det är en rättighet som konstnär, att få vara föränderlig.

Lisa Jonasson

På något sätt är det också ett ansvar att förhålla sig fri att ta sig rätten att hela tiden gå vidare.

Kajsa Dahlberg

Det är en skyldighet också.

///